

Jutlus Nõos P, 15.07.18 kell 11.00, Kristuse kirgastamispuha, leeri mälestuspäev

Lektsioonid: 2Ms 34:29–35; Lk 9:28–36

Leeri mälestuspäeva kõne: 1Kr 8:5j

Pihikõne: Rm 12:2

Jutlus: 2Kr 3:7–18

Laulud: 203 (1–3); 355A (1–2, 3); 367 (1–2); 229 (1–3)

Aga kui juba kirjatähtedega kividesse uuristatud surmateenistus sündis kirkuses, nii et Iisraeli lapsed ei suutnud vaadata Moosese palgesse selle kirkuse pärast, mis ometi oli kaduv, kuidas siis vaimuteenistus ei peaks sündima veelgi suuremas kirkuses? Kui juba hukkamõistuteenistusel oli kirkus, siis on õigeksmõistuteenistus veel palju suurem kirkuselt. Ning toona kirgastatu ei olegi praegu enam kirgas selle võrratu kirkuse kõrval. Jah, kui kõrvalejäetav juba oli täis kirkust, kui palju enam on kirkuses see, mis jääb! Et meil nüüd on niisugune lootus, siis võime toimida täie julgusega ega pane Moosese kombel katet oma palgele, et Iisraeli lapsed ei saaks vaadata selle lõppu, mis on kaduv. Kuid nende mõtteviis on paadunud. Veel tänapäevani jääb Vana Testamendi lugemise peale seesama kate, seda ei kergitata, sest see eemaldatakse alles Kristuses. Tänapäevani, iga kord kui Moosest loetakse, lasub kate nende südamel. Aga kui nende süda pöördub Issanda poole, siis võetakse kate ära. Ent Issand on Vaim, ja seal, kus on Issanda Vaim, on vabadsus. Aga meid kõiki, kes me katmata palgega vaatleme Issanda kirkust peegeldumas, muudetakse samasuguseks kujuks kirkusest kirkusesse. Seda teeb Issand, kes on Vaim.

Tänase pühapäeva teema on Kristuse kirgastamine. See viitab piiblikohtadele UT-s: kolmes esimeses evangeeliumis ja mõnede apostlite kirjades (2Pt, 1Jh). Üks neist evangeeliumikohtadest sai ette loetud altarist: Jeesus läks kolme jüngriga kõrgele mäele ja jüngrid nägid Jeesust taevalikus valguses olendina kõnelemas Moosese ja Eelijaga.

Hästi tähtis on see teema õigeusu ja roomakatoliku kirikus, ka anglikaani kirikus, kus Kristuse kirgastamist nimetatakse üheks Jeesuse imetegudest ja seda tähistatakse suure pühana. Nt Aquino Thomas, roomakatoliku kiriku üks tähtsamaid teolooge on öelnud, et kirgastamine on Jeesuse imetegude hulgast suurim. Esiteks viib see lõpule Jeesuse ristimise Ristija Johannese poolt, kuna mõlema puhul kostus taevast Isa hääl. Teiseks näitab see taevase elu kirkust.

Martin Luther on rõhutanud Kristuse kirgastamisloo puhul Moosese ja Eelija juuresolekut kui sümbolit Seaduse ja Prohvetite ehk vana lepingu (VT) lõpust Kristuses, mille väljenduseks on uus leping (UT). Näib aga, et Kristuse kirgastamissündmus pole protestantide jaoks siiski nii põhjapaneva tähendusega kui õigeusu ja roomakatoliku kirikus.

Omavalgustatult käsitleb seda teemat siiski ka tänane kirjakoht Pauluse 2. kirjast korintlastele. Pauluse mõttekäigu võtab kokku meie kirjakohta ja ühtlasi peatüki viimane salm (2Kr 3:18): on inimesi, kes näevad Issanda kirkust ja keda Issand muudab samasugusteks kirkaiks olendeiks. Vaatame kelle puhul ja kuidas see nii viisi juhtub.

Pauluse mõttekäigu aluseks on lugu VT-st, 2Ms 34:29–35. Ka seda kuulsime altarist. Nimelt näevad Iisraeli lapsed oma juhti Moosest kõrberännakul Siinai mäelt käsulaudadega alla tulemas ja ehmuvad tema hiilgavast palgest. VT kirjakohtas on öeldud, et see oli nii kõneluse tõttu Issandaga.

Ka mujal Piiblis on kõneldud inimestest, kelle nägu Jumala erilises läheduses olles hiilgab. Peale Moosese hiilgas ju kolme jüngrit nähes ka Eelija pale (Lk 9:31). Samuti hiilgas Stefanose pale, kui ta seisis teda süüdistava ülemkohtu ees (Ap 6:15). Mõnede piiblikommentaatorite arvates on selline hiilgus jäänud inimese jumalanäolisusest, millest kõneleb I loomisluugu ja mis on patu tõttu varjatud. Mõnede valitud inimeste puhul Jumal siiski taastab selle jumalanäolisuse hiilguse. Need on siis pühad inimesed, kelle puhul on seda märgatud ja kunstis kujutatakse seda pea ümber asuva nimbuserõngana.

Sama loogika järgi võime ka ju mõelda, et Jeesus, kelle palet ja riideid jüngrid nägid kõrge mäe otsas hiilgavat, omas seda jumalanäolisuse hiilgust, nagu kõik inimesed. Ainult et Jeesuse puhul oli see hiilgus varjatud tema enda kui Jumala Poja tahtel, sest patt seda ju ei varjanud.

Kordan veel Pauluse mõtet meie kirjakoha lõpus: „Aga meid kõiki, kes me katmata palgega vaatleme Issanda kirkust peegeldumas, muudetakse samasuguseks kujuks kirkusest kirkusesse.“ 2Ms 34:34 on öeldud, et Mooses pani endale kätte näo ette alati, kui ta läks Jumala juurest rahva juurde, et rahvas ei näeks tema hiilgavat palet ega ehmuks. Niisiis polnud Iisraeli rahvas määratud nägema Issanda kirkust, ehkki nad olid ja on ju Jumala poolt väljavalitud rahvas.

Ühiskond, mille Jumal Moosese vahendatud käskude abil kujundas, oligi käsuühiskond. See tugines käskudele ja keeldudele, mille pidamisel oli Jumalaga vahekord korras ja mille rikkumisel Jumal karistas oma rahvast.

Pealegi oli see ühiskond kaduv. Inimesed püüdsid oma elu elada Jumala tahtmise järgi, kuid surid lõpuks sellegipoolest. Ka Mooses suri ja maeti maha. See juhtus nii seetõttu, et inimesed ei suutnud Jumala käske korralikult täita ja pidid surema. Näeme, et vaatamata lähedusele, mida Jumal Moosesele ja oma rahvale võimaldas – ja mille tõttu Moosese pale ka hiilgas – polnud Iisraeli rahvas siiski oma Jumala vääriline ja valmis pärima igavikku Jumala juures.

Käsuõpetus, mida kätkeb ja sümboliseerib VT, pole võimeline muutma inimest selliseks, et ta võiks seista Jumala lähedal, rääkimata tema palge nägemisest. Veelgi enam, mitte ükski elureegel või seadustekogu pole võimeline tooma seda järgivale inimesele õnne ega õndsust. Miks? Sest inimene on oma sisimas südames liiga patune, et suuta reegleid järgida.

Kas pole nii, et inimühiskonnad on kõigil aegadel endale kehtestanud seadusi ja reegleid, kuid alati leidnud teid, et neist samas jälle kõrvale hiilida? Inimesele pole võimalik õndsaks saada juhiste järgi elades. Muutuma peab tema süda.

Paulus ütleb 2Kr 3:16: „Aga kui nende süda pöördub Issanda poole, siis võetakse kate ära.“ Niisiis on võimalik, et inimese süda, mida lahutab Jumalast patukuristik, saab siiski selle kuristiku ületada. Teadagi on see võimalik ainult Kristuse tõttu.

Kristus nimelt lubab igapäev näha enda palet. Tema palet on võimalik vaadata seetõttu, et ta on meiesarnane inimene. Me võime talle otsa vaadata kartuseta. Ja siiski on Kristus samas Jumala Poeg ning muudab Püha Vaimu läbi nende südant, kes inimesele Jeesusele otsa vaatavad.

Kui me ei põlga oma elus evangeeliumi tunnistusi Jeesusest, ei põlga tema kannatusi ega ristisurma, julgeme neist kõnelda oma ligimestele; kui me püüame oma ligimesest hoolida samuti nagu Jeesus seda tegi, siis Jumal muudab meie südame ja me võime tema kirkust vaadata.

Jah, see pole veel selline kirkus, mida näeme ehk siis, kui ükskord jõuab kätte aegade lõpp ja Jumal tuleb Kõigeväelisena meie üle kohut mõistma. Kuid see on siiski Jumala kirkuse peegeldus, mida me võime Kristuses näha juba selles elus.

Ja veel kolmas kord kordan ma meie kirjakoha lõpulauset: „Aga meid kõiki, kes me katmata palgega vaatleme Issanda kirkust peegeldumas, muudetakse samasuguseks kujuks kirkusest kirkusesse.“ Kui jüngrid vaatasid tol korral kõrge mäe otsas Jeesuse, Moosese ja Eelija jumalikku kirkust, siis olid nad õndsad. Sest neid muudeti Jeesuse sarnaseks. Jah, see ei juhtunud kohe, kuid nagu me teame, said neist Jumala riigi kuulutajad, kes tunnistasid evangeeliumi oma ihu ja hingega ning mõned neist ka surid evangeeliumi nimel.

Kallid sõbrad! Meie teiega, kes oleme oma elus vaadanud Jeesusele – ristimises, kogudusega liitumises ja kristlikus elus –, oleme vaadanud otsa Jumalale. Ja meid kõiki muudetakse meie elus järk-järgult samasuguseks nagu Kristus. Seda ei tee meie püüdlikkus ega seadustest kinnipidamine, vaid seda teeb Kristus meie sees. Kui soovime seda nii võtta, siis annab Jumal meile Kristuse tõttu järk-järgult tagasi tunnetuse meie jumalanäolisusest, mis meie patuse loomuse tõttu oli varjatud.

Laskem siis Jumala Vaimul oma südames tööd teha, ärgem keelakem Teda meie kirkastamise teel. Täna leeri mälestuspäeval on hea seda meenutada. Sest te olete kõik tulnud Vaimu toel siia pühakotta, et kuulata, mida Jumal teie südamele ütleb.

Ja te olete vabad. Sest, nagu ütleb Paulus, „Issand on Vaim, ja seal, kus on Issanda Vaim, on vabadus“. Olgu siis tänane Kristuse kirkastamispüha ja leeri mälestuspäev meile tõeline vabadusepüha!

Aamen.